

N.F.S. Grundtvig “[Tale ved åbningen af Marielyst Højskole 7. november 1865]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.11, november 2017

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1865 (SJ: 1377)

Teksten er etableret af Henrik Yde

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen, Steen Tullberg og Kirsten Vad

Indledning er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen og Steen Tullberg og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. K.E. Bugge

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

A:30

Idet jeg byder de unge Karle velkommen, som i den tilstundende Vinter først skal gjøre Bekjendtskab med den folkelige Højskole, saa vilde jeg gjerne, om jeg kunde, lægge dem paa Hjærte, hvad det er, de her vil finde, og hvorfor det godt er Umagen værd at søge det paa en saadan Højskole, hvor det ene er saaledes at finde.

Hvad det nu er, De her vil finde, det kan siges med to Ord, for det er *godt Dansk*, alt det gode Danske baade gammelt og nyt, som vi har fundet hos os selv eller har lagt os til Bedste, og som vi, saavidt det kan lykkes, paa godt Dansk vil dele med hele den Danske Ungdom. Hermed er det da ogsaa sagt, at hverken maa man vente her, at finde *Tysk* eller *Fransk* eller noget af alt det, man ellers hos os plejer at kalde Dannelse og lokke Folk til Skole med, heller ikke maa man vente, at vi skal tulle Dansken eller Danskheden i Nogen, som man giver Folk enten Mad eller Pulver og Draaber ind med Skeer. Nej, af alt det Fremmede, man i Danske Skoler plejer at løfte til Skyerne, er der efter vor Overbevisning intet, som Danske Folk i det hele kan have Godt af, undtagen alene *Kristendommen*, og den er i sig selv slet ingen *Skolesag*, saa Alt hvad vi her til Gavn kan sige om den, er at oplyse, at da den er et glædeligt Budskab fra *Kristus* om det evige Liv af Guds Naade til dem, der vil tro paa alle

Menneskers bedste Ven *Jesus Kristus* som Guds eenbaarne Søn, saa har Kristendommen kun gjort Gavn og kan kun gjøre Gavn i Danmark som i hele Verden, naar man ikke vil nøde Folk til at lære den udenad eller nøde dem til at kalde den guddommelig Sandhed, men lader det, som Herren selv og alle hans Sendebud, være alle Folks egen Sag, om de vil tro den eller ikke, og hvad *Tysken* angaar, da er det vor Overbevisning, at der er intet Fremmed, der har gjort Danmark og Danske Folk saamegen Skade og Fortræd, som *Tyskeriet*, og at det Tyske Sprog og de Tyske Bøger har gjort os endnu langt mere Skade end de Tyske Vaaben og alle de Tyske Soldater, saa langt fra at ville lære Danske Folk Tysk, skal vi for Alvor sige til enhver, hvad man for Løjer sagde til mig, da jeg var lille: vil Du lære Tysk? og naar jeg sagde ja, da tog og dyppede en Pen tilbunds i Blækhornet og smurte mig om Munden, thi det er mit ramme Alvor:

At skrive Tysk, det er igrunden
At smøre Folk med Blæk om Munden.

Altsaa ægte Danske Ord og Talemaader om alt det fælles Menneskelige, og især om Danmark og alt Dansk med Danske Viser og Sange, Æventyr og Historiebøger derom, det er Alt hvad man finder i denne Skole, men heller ikke det Danske vil vi trykke eller tylle i Nogen, ikke fordi vi jo ønsker, det maatte gaa ind i alle dem, der kommer her, men fordi vi ved, at Alt hvad man kliner paa, det regner af, og man skal, som Ordsproget siger, ikke nøde Godt i Ondt, fordi man ikke kan, og fordi Alt hvad man aandelig og hjærtelig vil prakke eller nøde Folk paa, det faar de netop gjerne Mistanke til og Modbydelighed for. Sagen er nemlig den, at hvad der især gjør saadanne folkelige Skoler, som denne, nødvendige, naar ikke Danmarks Rige, det Danske Folk og Modersmaal og alt levende Dansk skal forgaa, dels til Rov og dels til Spot for de Fremmede, det er, at nu maa Danskerne og især den danske Ungdom vækkes til at agte og ændse Alt hvad der er Dansk, at holde fast paa det, gjøre Gavn med det og sætte sin Glæde i det, men det kan ikke ske, medmindre det Danske er i **A:31** dem, er kun sovet ind og kan derfor vækkes hos dem, saa at, kom her en *Tysker*, eller et sælle Skind, der tilbunds havde ladt sig fortyske eller afdanske, da kunde vi umulig fordanske ham, og prøvede vi derpaa, da spildte vi kun vor Umage og gjorde ham ventelig derhos saa vred som en Tysker. Naar det derimod er ægte Danskere, der komme til os, hos hvem det Danske kun mer eller mindre er sovet ind, fordi Folke-Munden er gaaet i Baglaas, og fordi det i mange Aarhundreder har surret om vore Øren paa Tysk og Pluddervælsk, at Danmarks Rige var ingen Ting uden *Holsten* og *Norge*, og Dansk var noget pjattet og tosset, grovt og bondeagtigt Tøj, som man maatte lade ligge eller smide paa

Møddingen, naar man vilde blive et dannet Menneske, se da tør vi godt vente, hvad ogsaa allerede har glædelig stadfæstet sig, at naar de kommer her, hvor alt er Dansk, og hvor det Danske tiltaler dem hjemligt, mildt og frisk og imellemstunder lidt skjelmsk fra alle Sider, da vil den gamle Kjærlighed til os selv og alt vort eget, alt det Danske, Folkelige, vaagne, og Lysten vil drive Værket til at blive bekjendt med det altsammen og levende tilegne sig det som Guds og sit eget.

Til Slutning vil jeg til en Forsmag fortælle Dem et gammelt Dansk Æventyr, som baade passer godt i min Kram og kan lære dem, hvad Enkelte af dem kanske har tvivlet om, at danske Æventyr ogsaa er godt værd at høre, fordi der ligger meget mer under dem, end Tysken tænker.

Der var nemlig engang i gamle Dage en Konge, som hed *Gorm*, og som ikke var fornøjet med, hvad han havde arvet efter sine Forfædre, og hvad han kunde finde i Danmark, saa han vilde rejse udenlands, Pokker i Vold til Troldehjemmet Gejrrodsgaard, hvor man sagde, der ikke blot var umaadelige Skatte, men hvor man kunde lære at kjende og forstaa alle Hemmeligheder. Han rejste da ogsaa og kom derhen og blev paa Grænserne meget kjærlig modtaget med Gæstebud og allehaande fortryllende Dejlighed, men alle de af hans Følge, som enten spiste af den fremmede Mad eller rørte ved noget af Dejligheden, de blev paa Timen forheksede, glemte Danmark og alt det forbigangne og blev hos Trolde, og da Gorm tilsidst kom, hvor alle de tilsyneladende Kostbarheder laa, og Somme kunde ikke bare sig for at tage, hvad der hugede dem bedst, saa forvandledes Kostbarhederne til lutter Ulykker; og saa kom der Liv i de forstenede Trolde, som slog ned for Fode, saa af 300 Følgesvende kom Kong Gorm kun med 20 hjem til Danmark!